

Fig. 10. – Grigore Blumarin „Câștigătorul campionatului simplu al Sinaiei și dublu al României“, septembrie 1910.

Grègoire Blumarin, le gagnant du championnat de simple de Sinaia et de double de la Roumanie, septembre 1910.

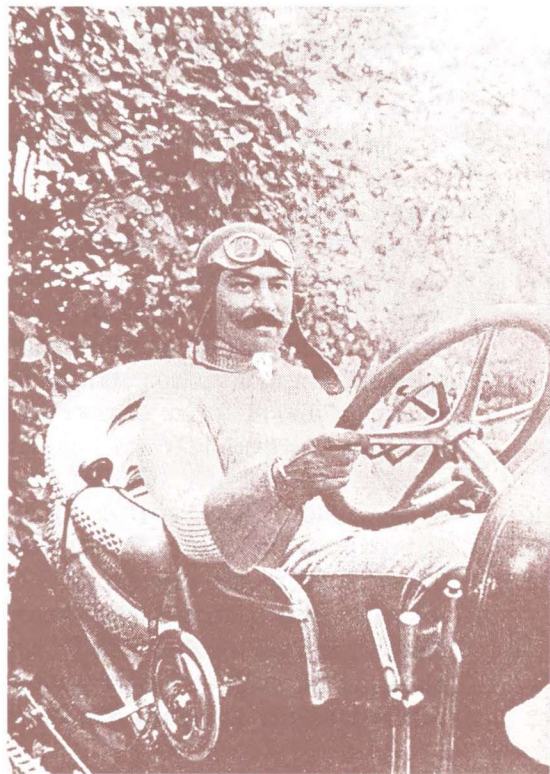


Fig. 11. – Ion Cămărășescu „Recordmenul iuțelei, a atins o medie de 97 Km pe oră și un circuit accidentat de 141 Km“, iulie 1910.

Jean Cămărășescu, le recordman de la vitesse, a obtenu une moyenne de 97 km à l'heure sur un circuit accidenté de 141 km. Juillet 1910.

CRONICA ILUSTRATĂ A VIETII FAMILIEI REGALE EXTRASĂ DIN "ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ"

Ileana Stanca Desa

Încercarea de a alcătui o cronică de familie folosind o publicație apărută în vremea respectivă nu este o noutate. Am ales "ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ" care a apărut la București între anii 1911-1916 din mai multe motive. A fost o adevărată frescă a societății române contemporane pe care ne-o prezintă într-o ținută grafică demnă de invidiat și în zilele noastre: hârtie velină, fotografii artistice, copertă scrisă cu litere aurite. În plus și-a atras colaborări ilustre. Era o copie mai mult decât reușită a revistei pariziene "L'illustration" cunoscută și apreciată în întreaga lume. A. de Hertz scriitor și director al revistei argumentează peste vreme în articolul editorial din ianuarie 1913: "Întrădevar ce a făcut ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ este demn de reținut. Vor trece ani de zile și după ce se vor culege roadele unei semințe aruncată la întâmplare toți știutorii de carte și iubitorii de frumos vor prețui, cum au început să prețuiască de acum și cum se cuvine, publicațiunea cea mai artistică a noastră care se poate măsura, păstrând proporțiile, cu toate publicațiile asemănătoare din străinătate. ...Revistele ilustrate au o menire mult mai însemnată decât s-ar crede. Ceea ce numim noi acum actualitate, devine mai târziu un document de neprețuit"¹.

La sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX cererea de reviste ilustrate era mare, cititorul dorind informarea sa să fie cât mai completă prin reproducerea în imagini a evenimentului comentat. În București începând cu anul 1860 au apărut numeroase reviste de acest fel. Numai cu titlul ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ au apărut la începutul secolului trei reviste: în 1901, 1903, și cea pe care o prezentăm, în 1916. Aceasta a avut o mai lungă perioadă de apariție încheindu-și existența în 1916. Apărea lunar și s-a întreținut în principal prin munca redactorilor săi. În decembrie 1914 în articolul ÎNCĂ UN AN CARE TRECE se sublinia "...Și totuși avem mândria să spunem că suntem singura revistă ilustrată care apare în aceleași condițiuni ca și revistele străine și mai avem mândria să spunem că trăim din munca noastră neajutați de nimeni nici pe față de nici pe ascuns"². Deseori în paginile ei au fost inserate apeluri adresate cititorilor pentru a-și achita abonamentul condiție esențială pentru a exista. Supraviețuirea se datora și condeelor de marcă pe care izbutise să și le atragă. În 1913 este publicată lista colaboratorilor: B. Ștefănescu-Delavrancea, M. Sadoveanu, Duiliu Zamfirescu, Em. Gârleanu, D. Anghel, Corneliu Moldoveanu, Șt.O. Iosif, Radu D. Rosetti, G. Cair, T. Teodoru, Mircea Rădulescu, Al. Cazaban, D. Karnabatt, L. Bachel, I. Minulescu, Victor Eftimiu, ș.a. În 1915 se mărește lista literaților cu G. Diamandy, I. Dragoslav, Tzigara-Samurcaș și colaboratorii artiști plastici: Jean Al. Steriade, Palady, Basarab, Vermont, Sanielevici, Ressu. Se pare însă că meritele acestei publicații nu au fost îndeajuns de cunoscute pentru că lucrările de istorie literară, dicționarele de literatură sau de presă ori alte lucrări de referință pentru

publicistica română nu au prezentat-o, printre cercetători chiar fiind asimilată cu alte reviste având același titlu. Excepție face bibliografia națională a presei unde conform regulilor stricte de consemnare a tuturor publicațiilor este descrisă în voi. al doilea.

Publicația de care ne ocupăm în dorința de a-și atrage cât mai mulți cititori și-a ales printre temele prezentate și viața privată și activitatea oficială a Casei Domnitoare. A urmărit cu atenție legătura cu armata. Manevrele regale care se desfășurau anual erau comentate pe larg și ilustrate din plin cu fotografii de la fața locului. În 1911, de exemplu, fotografiile îi înfățișează pe Rege și pe Principele moștenitor, Ferdinand, în mijlocul ofițerilor de Stat Major ori în compania unor miniștri, de pildă a Ministerului de Război N. Filipescu. În 1912 se sublinia "În timp ce spectrul Războiului Balcanic îndeamnă pe muntenegreni, sârbi, bulgari și greci să-și ascută săbiile de luptă în preziua conflagrației din Balcani, armata noastră a făcut obișnuitele manevre anuale... Astăzi manevrele se apropie cu mult mai mult de realitatea războiului decât în trecut."³ În revistă sunt reproduse instantanee cu Carol I și principele Ferdinand, dar se reproduc și câteva cadre dintr-o filmare a operațiunilor executate de Const. T. Teodorescu. ("M.S. Regele asistat de domnul general Argetoianu, ministru de război, primește din partea d-lui gen. Averescu raportul de situațiune a ambelor partide combatante: partidul albastru-corp II de Armată condus de general Gr. Crăiniceanu – și partidul roșu – corpul A de Armată condus de generalul de divizie Al. Iarca", "M.S. Regele privind desfășurarea manevrelor.", "A.S.R. principele Ferdinand și dl. A. Cotescu în gara Periș așteptând sosirea M.S.Regelui"). Importanța dată de Carol I armatei este scoasă în evidență și de articolele realizate în timpul inspecțiilor pe care le făcea în diverse unități militare. Articolul SINAIA, O INSPECȚIE A M.S. REGELE CAROL scris în numărul din iulie 1912 îl prezintă, însoțit de Ferdinand, la inspectarea "batalionului IV de vânători, chemat de la Iași să facă garnizoana pe tot timpul șederii Suveranului la Sinaia"⁴. Una din fotografii este cea a Reginei care dorise să fie prezentă în ciuda stării sănătății sale care o obligase să stea pe un scaun sprijinită de baston. În 1913, u articol semnat H. (probabil A. de Hertz) INSPECȚIUNILE M.S. REGELE LA ȘCOLILE DE INFANTERIE ȘI ARTILERIE DE GENIU informa că: "După un vechi obicei Suveranul nostru inspectează în fiecare an școlile militare"⁵. Pe coperta numărului apăruse în format mare Carol cu doi elevi. În cadrul articolului erau date fotografii: "Regele primește onorul", "Regele și soldații în poziție de tragere", "Regele și ofițerii superiori urmărind harta", "Regele verificând starea unui tun".

Foarte bine poate fi urmărită în revistă implicarea familiei regale în cel de-al II-lea Război Balcanic. Nr. 6-7 din 1913 care apăruse cu întârziere datorită, așa cum explica, "mobilizării aproape totale a personalului are informații și fotografii datorate corespondentului său de război, ziaristul Al. Ciurcu participant la campanie și veteran în războiul din 1877. Sunt surprinși Regele Ferdinand și tânărul principe Carol" "trecând podul de la Corabia" sau în Marele Cartier general. Numărul următor, 8-9 îi prezintă pe Rege împreună cu principesa Maria la

Turnu Măgurele. Fotografii îl surprind la barăcile de holerici dovedind încă de atunci puterea de sacrificiu a viitoarei Regine Maria.

Iminența intrării în Primul Război Mondial s-a făcut simțită în paginile revistei începând cu nr. 5 din 1915 unde se prezintă instantanee de la defilarea de 10 Mai: "A.S. principele Carol defilând în fruntea companiei II vânători"; "M.S. Regele Ferdinand și M.S. Regina Maria și principii Nicolae și Carol primind defilarea", "M.S. Regina Maria, călare în uniformă de roșior, defilând în fața Regimentului V. Roșiori...". Pentru prima dată parada se transformase în defilare militară și așa a fost și în 1916. În noiembrie 1915 Regele a participat și la jurământul noilor recruți. Articolul publicat cu acest prilej: SOLEMNITATEA DEPUNERII JURĂMÂNTULUI RECRUȚILOR, accentua: "În București solemnitatea a avut loc chiar în prezența Șefului Suprem al Armatei, M.S. Regele Ferdinand I"⁶. Cu această ocazie Suveranul a adresat un discurs patriotic soldaților reprodus integral în revistă. Ca de obicei este însoțit de fotografii de la eveniment: "M.S.Regele trecând în revistă trupele înșirate în curtea cazărzii Malmaison", "M.S. Regele și întreaga familie primind defilarea recruților", ș.a.

Înainte izbucnirii unei conflagrații țara noastră primea diverse vizite diplomatice. Din articole și fotografii se conturează clar încercările de atragere într-o sferă sau alta de influență. În noiembrie 1912 se comentează vizita Marelui Duce Nicolae, emisarul Țarului. Era în ajunul izbucnirii războiului în Balcani. ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ a pus pe coperta numărului anterior un tablou al Regelui Carol în uniformă și cu bastonul de feld-mareșal al armatei ruse. (Tabloul pictat de Ajoukievicz era prelucrat de fotograful revistei, Duratzo). Numărul apărut în timpul vizitei bine înțeles că a ilustrat-o din plin. O mare importanță s-a acordat scurtei vizite a Familiei Imperiale Ruse care a avut loc înaintea Primului Război Mondial. Dintre fotografii pot fi menționate cea care prezintă defilarea în fața Țarului, fotografia de grup a Familiei Imperiale și a Familiei Regale din care nu lipsește nici un membru, instantanee cu debarcarea în portul Constanța, ș.a. Articolul în care au fost inserate concluziona: "Părerea tuturor este că împăratul tuturor rușilor a ținut să-și manifeste personal simpatia care ne-o poartă și să încerce dacă este cu putință o apropiere mai mare între cele două popoare în sensul politic al cuvântului atrăgând astfel pe orbita de gravitație rusă România puternică de astăzi"⁷. În același număr a fost prezentată și asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand. Articolul ASASINAREA MOȘTENITORULUI TRONULUI AUSTRO-UNGAR ȘI A SOȚIEI SALE, dovedește o bună intuiție a consecințelor acestui act. Prezentându-l pe arhiduce drept un filo român, se amintește vizita acestuia în România făcută în anul 1910. S-au reprodus mai multe fotografii.

Politica internă a țării a preocupat și ea în mare măsură familia regală. În fiecare an deschiderea lucrărilor Parlamentului era făcută de rege care citea "Mesajul". În fiecare an "Ilustrațiunea Română" reproducea textul și dădea instantanee. Primăvara executa, toată familia, o excursie pe Dunăre, care era de fapt un prilej de a inspecta granița de sud și de a veni în contact cu noii supuși. La

Oltenița, Balta Filipoiu, Siliștră, Călărași, Turtucaia, Brăila sunt înfățișați de revistă alături de oficialități și în mijlocul localnicilor.

Despre aportul adus dezvoltării culturii se poate afla tot din paginile revistei. În fiecare an articole pline de fotografii de la vernisajele expozițiilor "Tinerimea română" o prezentau pe Regina Maria președinta Societății. Academia Română avea la ședințele sale adeseori ca participanți membrii casei regale. În nr. 5 din 1912 articolul O ȘEDINȚĂ SOLEMNĂ PREZIDATĂ DE M.S. REGELE se referă la ședința de confirmare ca membri ai Academiei a lui Grigore Antipa, B. Ștefănescu-Delavrancea și a gen. Crăiniceanu. Carol I este fotografiat la biroul prezidențial. La semicentenarul Universității de la Iași când a fost inaugurată și statuia lui M. Kogălniceanu participarea regelui a fost considerată obligatorie. Din acest motiv ne informează T. Adam în articolul SERBĂRILE DIN CAPITALA MOLDOVEI, acestea au avut loc în 1911 nu în 1910"...conștiința țării cerând ca M.S. Regele să le prezideze și M.S. Regele fiind împiedicat atunci..."⁸. Un alt moment din istoria culturii române surprins în revistă a fost punerea pietrei de temelie a "Muzeului Național la 17 iunie 1912. A fost reprodus actul de fundație emis de Carol I:"...Am pus pe locul fostei Monetării a Statului și a ruinelor palatului Mavrogheni temelia Muzeului Național menit să întrunească colecțiile de artă, acum răzlețite, spre a lăsa generațiilor viitoare o oglindă desăvârșită a întreg tezaurului artistic din cuprinsul pământului românesc, începând cu vârsta preistorică până în zilele noastre"⁹. Și Muzeul actual de artă își are începuturile legate de preocupările artistice ale primului rege. Într-un amplu articol datorat secretarului acestuia aflăm că nucleul său prețios a fost "Galeria Carol I" explicând și proveniența acestora: "Mulțumită împrejurărilor ivite o însemnată parte din galeria spaniolă a palatului regal, "Galerie d'Orleans" vândută la Londra în 1853 a trecut în posesia d-lui Bamberg și apoi în cea a M.S.Regele împreună cu tablouri din colecția mareșalului Sault și a marchizului Las Marismas"¹⁰. Regii României s-au implicat după cum dovedesc articolele publicate în revistă, și în refacerea mănăstirii Curtea de Argeș și Căldărușani. Se mai desprinde din diverse articole rolul avut de principii regali la promovarea sporturilor în România. Într-un cuvânt, toate preocupările casei regale sunt surprinse și prezentate ilustrat în revista noastră. Cel care vrea să alcătuiască o cronică poate folosi și articolele scrise cu ocazia aniversării a 70 de ani ai reginei Elisabeta, și a 75 de ani ai regelui Carol. Deosebit de bine documentate sunt numerele 8-9/1914 și numărul 2/1916 dedicate regelui Carol I și Reginei Elisabeta. Sunt panoplii care cuprind fotografii din copilărie până la cele realizate pe patul mortuar. Fiecare din aceste numere ar trebui studiate separat, fiind o trecere în revistă a întregii vieți a perechii regale.

Izbucnirea Războiului Mondial a dus la încetarea apariției revistei. De altfel, ca și oamenii, revistele au viața lor, se nasc, se dezvoltă, apoi mor. Unele se sting din diverse cauze în deplină înflorire. "Ilustrația Română" a făcut parte din acestea.